

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Mikołaj Pawlak

Warszawa, 30 listopada 2020 roku

ZSS.422.10.2020.KS

**Pan
Adam Niedzielski
Minister Zdrowia**

Szanowny Panie Ministrze,

chciałbym zwrócić Pana uwagę na konieczność wprowadzenia programu/planu kompleksowej, koordynowanej opieki nad wcześniakami w warunkach pozaszpitalnych w okresie pierwszych 3 lat ich życia. Według definicji Światowej Organizacji Zdrowia¹ za noworodka przedwcześnie urodzonego uważa się dziecko urodzone po ukończeniu 22. a przed ukończeniem 37. tygodnia ciąży. Z danych Głównego Urzędu Statystycznego² wynika, że w 2019 r. odnotowano łącznie 374954 urodzeń żywych, z czego: 7 to urodzenia poniżej 22. tygodnia ciąży, 1236 to urodzenia poniżej 28. tygodnia ciąży; 2505 to urodzenia między 28. a 31. tygodniem ciąży.

Jak wskazuje Pani prof. dr hab. med. Ewa Helwich, Konsultant Krajowa w dziedzinie neonatologii, wcześniaki: *„to bardzo różnorodna grupa dzieci obejmująca zarówno te, które są skrajnie niedojrzałe i trudne do utrzymania przy życiu (noworodki urodzone przed ukończeniem 28. tyg. ciąży, co odpowiada urodzeniowej masie ciała poniżej 1000 g), jak i te, które rodzą się blisko terminu (urodzone między 34. a 37. tyg. ciąży). Problemy medyczne, pielęgnacyjne i rokowanie co do przyszłego rozwoju różnią się w zależności od tego, jak bardzo przedwcześnie nastąpił poród. Przyczyny porodów przedwczesnych są złożone i wieloczynnikowe. (...) Odległe konsekwencje rozwojowe dzieci urodzonych przedwcześnie są badane w wielu ośrodkach w Europie i na świecie. U noworodków skrajnie niedojrzałych (urodzonych między 24. a 26. tyg. ciąży) opóźnienie rozwoju ruchowego i/lub intelektualnego występuje z częstością ok. 30% i zmniejsza się stopniowo w grupach o bardziej zaawansowanej dojrzałości po urodzeniu. Najczęstszym zaburzeniem ruchowym*

¹ WHO - ang. World Health Organization

² GUS, Rocznik Demograficzny 2020, tab. 08.32.

*stwierdzanym u noworodków przedwcześnie urodzonych jest mózgowe porażenie dziecięce (...). Noworodki urodzone przedwcześnie są zagrożone dysharmonią rozwojową, dlatego ich rozwój powinien być nadzorowany do wieku szkolnego. Retinopatia jest chorobą występującą przede wszystkim u noworodków urodzonych przed 28. tygodniem ciąży (...)*³.

Dzieci przedwcześnie urodzone niewątpliwie wymagają zapewnienia im szybkiego dostępu do niezbędnych świadczeń opieki zdrowotnej, dając im tym samym szansę na lepszy rozwój i niwelowanie ryzyk zdrowotnych wynikających z czasu ich urodzenia.

Oczywiście doceniam obecne rozwiązania służące wcześniakom, takie jak wprowadzenie dedykowanego im programu profilaktyki zakażeń wirusem RS (program lekowy - Synagis (paliwizumab)), czy rozwiązania służące noworodkom ogólnie, jak np. *program kompleksowej opieki medycznej nad matką w okresie ciąży, porodu, połogu oraz jej nowo narodzonym dzieckiem (KOC)*. Niemniej rozwiązań tych nie można uznać za wystarczające w kontekście potrzeb zdrowotnych dzieci urodzonych przedwcześnie.

Jak wskazują specjaliści: *„dziecko przedwcześnie urodzone może mieć problemy z samodzielnym oddychaniem, prawidłową pracą serca, jest bardziej narażone na różnego rodzaju zakażenia. Jednak najważniejsze w przyszłym rozwoju dziecka jest to, że rodzi się z niedojrzałym jeszcze systemem nerwowym. (...) najczęstszym problemem neurologicznym występującym u dzieci przedwcześnie urodzonych jest mózgowe porażenie dziecięce (...). Wczesne rozpoczęcie terapii daje szansę na poprawę funkcjonowania w późniejszym okresie”*⁴.

Zdaniem ekspertów zajmujących się opieką zdrowotną nad wcześniakami pożądanym, zarówno przez rodziców dzieci urodzonych przedwcześnie, jak też przez neonatologów, kierunkiem działań jest opracowanie i wprowadzenie programu/planu kompleksowej, koordynowanej opieki nad wcześniakami w warunkach pozaszpitalnych w okresie pierwszych 3 lat ich życia.⁵

Obecnie rodzice noworodków przedwcześnie urodzonych po wypisie dziecka ze szpitala muszą jednocześnie korzystać ze specjalistycznej opieki zdrowotnej dla ich dzieci

³ Helwich, Wcześnieactwo, 23.11.2016, Medycyna Praktyczna, <https://www.mp.pl/pacjent/pediatric/choroby/novorodek/79079.wczesniactwo> (dostęp: 25.11.2020 r.)

⁴ A. Koczwar, Najczęstsze problemy w rozwoju wcześniaków, 06.06.2016, Medycyna Praktyczna, <https://www.mp.pl/pacjent/pediatric/rehabilitacja/76830.najczestsze-problemy-w-rozwoju-wczesniakow> (dostęp 25.11.2020)

⁵ Założenia tego rozwiązania zostały przedstawione m.in. podczas posiedzenia Komisji Zdrowia (23.) w dniu 5 lipca 2016 r., Senat RP IX kadencja oraz podczas Konferencji „Priorytety w ochronie zdrowia 2020” M. Stelmach, Eksperti podczas „Priorytetów 2020”: Wcześnieaki to pacjenci szczególnej uwagi 03.02.2020, <https://www.termedia.pl/mz/Eksperti-podczas-Priorytetow-2020-Wczesniaki-to-pacjenci-szczegolnej-uwagi.36776.html> (dostęp 25.11.2020).

sprawowanej przez lekarzy wielu różnych specjalizacji. Nie wszyscy rodzice postawieni w obliczu przedwczesnego urodzenia się ich dziecka i wynikającymi z tego zwiększonymi potrzebami zdrowotnymi są w stanie sprawnie i szybko zorganizować kompleksową opiekę nad noworodkiem. Dodać należy, że – jak wszyscy zdajemy sobie sprawę – czas oczekiwania na wizytę u lekarza specjalisty nie należy do najkrótszych, a trwający stan epidemii koronawirusa SARS-CoV-2 z pewnością pogarsza sytuację w tym obszarze. Dodać też należy, że niekiedy skoordynowanie licznych wizyt noworodka jest po prostu dla rodziców trudne w aspekcie organizacyjnym i czasowym.

Jestem przekonany, że przedwcześnie urodzone dziecko, które zostanie objęte kompleksową opieką zdrowotną, będzie miało szansę na możliwie wysoki późniejszy poziom funkcjonowania. Przede wszystkim zaś przyczyni się to poprawy stanu jego zdrowia i da szansę na normalny rozwój.

Dlatego stosownie do art. 11 ust. 1 oraz art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 141) zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o analizę przedstawionego zagadnienia oraz o przekazanie informacji na temat stanowiska i działań Ministerstwa Zdrowia w sprawie wprowadzenia programu/planu kompleksowej, koordynowanej opieki nad wcześniakami w warunkach pozaszpitalnych w okresie pierwszych 3 lat ich życia.

Z poważaniem

Rzecznik Praw Dziecka

Mikołaj Pawlak